

Vijftien vragen die een toezichthouder kan stellen.

Sinds 27 juli 2026 gelden er andere data dan in de meeste checklists staan: het hoog-risicoregime is uitgesteld, maar een deel van de verordening is **nu al** van toepassing. Bij elke vraag staat welke van de twee, en steeds dezelfde vervolgvraag: kun je het **aantonen?**

DE VIJFTIEN CONTROLES

6 BLOKKEN • STAND 28 AUGUSTUS 2026

ZICHT		GRENS		
01	02	03	04	05
MELDEN			MENSEN	
06	07	08	09	10
SPOOR			TOEZICHT	
11	12	13	14	15

De klok is verzet, maar niet stilgezet.

NU			
2 FEB 2025 Verboden praktijken De verboden toepassingen uit artikel 5 en de plicht rond AI-geletterdheid gelden vanaf deze datum. Hier hoort ook het hoogste boetemaximum bij.	2 AUG 2026 Transparantie & toezicht De transparantieplichten van artikel 50 zijn van toepassing en het handavingskader van de verordening is ingegaan. Let op: in Nederland is de uitvoeringswet nog niet in werking.	2 DEC 2026 Markering & nieuwe verboden Einde van de respijttermijn voor machine-leesbare markering van AI-gegenereerde output, plus een uitbreiding van de verboden toepassingen.	2 DEC 2027 Hoog risico, bijlage III Het volledige regime voor hoog risico, inclusief de verplichtingen voor gebruikers en de grondrechtentoets. Voor AI in medische hulpmiddelen: 2 augustus 2028.
De Digital Omnibus (Verordening (EU) 2026/1744, in werking 27 juli 2026) stelde het hoog-risicoregime uit naar vaste data, zonder voorwaarden en zonder nieuwe verlenging in het vooruitzicht. Wat nu al geldt, is beperkter dan vaak gedacht. Maar wat december 2027 vraagt, namelijk per interactie kunnen laten zien wat er gebeurde en die logs zes maanden bewaren, plus vastgelegde herkomst van je data, is niet in een kwartaal te bouwen.			

Eén vraag per punt: is er bewijs, of is er beleid?

- **Aantoonbaar.** Er ligt bewijs dat een buitenstaander kan controleren, zonder dat jij erbij hoeft te vertellen hoe het werkt.
- **Op papier.** Het beleid bestaat, maar niets dwingt het af. Dit is waar een inspectie op vastloopt, en waar de meeste organisaties staan.
- **Onbekend.** Nog niet uitgezocht. Ook dat is een uitkomst, zolang hij ergens staat met een naam eronder.

A	Zicht op wat er draait	01 · 02
B	De grens en de risicoklasse	03 · 04 · 05
C	Zeggen dat het AI is	06 · 07 · 08
D	Mensen die het weten	09 · 10
E	Een spoor dat standhoudt	11 · 12 · 13
F	Toezicht met bevoegdheid	14 · 15

Bij elke vraag staat vanaf wanneer de verplichting geldt: **nu**, of vanaf een latere datum. En de vuistregel voor je antwoord: wat je niet met een registratie kunt onderbouwen, telt als “op papier”.

01

Weet je welke AI-toepassingen er in je organisatie worden gebruikt?

Niet alleen de ingekochte systemen, ook de AI-functies die zijn meegekomen in software die je al had: het EPD, de kantoor suite, het roosterpakket, het sollicitatiesysteem.

GELDT NU VOORWAARDE VOOR ALLES HIERNA

02

Weet je per toepassing of je gebruiker bent of aanbieder?

Die rol bepaalt welke verplichtingen op jou rusten. Wie een systeem onder eigen naam aanbiedt, wezenlijk aanpast of voor een ander doel inzet, wordt aanbieder, met een zwaarder pakket verplichtingen.

GELDT NU ART. 3 · ART. 25

IN DE PRAKTIJK

Een inventaris in een spreadsheet is op de dag van invullen al verouderd. Laat AI-verkeer via één toegangspunt lopen, dan is de lijst een bijproduct van het gebruik in plaats van een project.

03

Kun je uitsluiten dat er emoties van medewerkers of sollicitanten worden afgeleid?

Emotieherkenning op de werkvloer is verboden, inclusief thuiswerken en sollicitatieprocedures. De uitzondering voor medische en veiligheidsredenen is beperkt: welzijns- of stressmonitoring van personeel valt er niet onder.

GELDT NU ART. 5 · BOETE TOT 7% VAN DE OMZET

04

Weet je dat je HR-processen onder hoog risico kunnen vallen?

Selectie van sollicitanten, prestatiemonitoring en taaktoewijzing op basis van gedrag staan op de lijst. Dit is de meest onderschatte route: elke instelling voert personeelsbeleid, ook zonder klinische AI.

VANAF 2 DEC 2027 BIJLAGE III, PUNT 4

05

Ligt per toepassing vast in welke klasse hij valt, en waarom?

Beroep je je op de uitzondering voor beperkte of voorbereidende taken, dan moet die beoordeling vóór ingebruikname op papier staan. Vindt er profilering van personen plaats, dan geldt die uitzondering nooit.

VANAF 2 DEC 2027 ART. 6

IN DE PRAKTIJK

Zet de grens in de techniek, niet in een document. Zolang een verbod alleen op papier bestaat, kan de praktijk ervan afwijken zonder dat iemand het merkt. Precies dat verschil is wat een toezichthouder zoekt.

06

Weet iedereen die met je chatassistent praat dat hij met AI praat?

Wie met een AI-systeem communiceert, moet dat weten, tenzij het voor iedereen evident is. Draait de assistent onder jouw naam, dan is dit jouw plicht en niet die van je leverancier.

GELDT NU ART. 50 LID 1

07

Is AI-gegenereerde publieksinformatie gemarkeerd, of redactioneel gedekt?

Patiëntvoorlichting of gezondheidsinformatie die met AI is gemaakt, moet als zodanig herkenbaar zijn, tenzij er aantoonbaar menselijke redactie met eindverantwoordelijkheid op zit.

GELDT NU ART. 50 LID 4

08

Heeft je leverancier machine-leesbare markering van AI-output geregeld?

Synthetische output moet technisch herkenbaar zijn. Voor systemen die er vóór augustus 2026 al waren, loopt de respijttermijn af op 2 december 2026. Vraag het schriftelijk na.

VANAF 2 DEC 2026 ART. 50 LID 2

IN DE PRAKTIJK

Regel de melding op de plek waar het gesprek begint, niet per tool. Eén centrale instelling die overal doorwerkt is de enige versie die je een jaar later nog kunt garanderen, en die je in één keer kunt aanpassen als de eisen veranderen.

09

Kun je per rol aantonen wat je aan AI-geletterdheid hebt gedaan?

De plicht geldt voor álle AI, niet alleen hoog risico, dus ook voor de verpleegkundige die een chatbot gebruikt voor een verslag. Sinds juli 2026 hoef je geen niveau te garanderen, alleen laten zien welke maatregelen je nam. Er staat geen aparte boete op, maar bij een incident is dit het eerste wat een toezichthouder opvraagt.

GELDT NU

ART. 4 · GEEN DIRECTE BOETE

10

Zijn de OR en de betrokken medewerkers vooraf geïnformeerd?

Bij inzet van hoog-risico-AI op de werkvloer moeten werknemersvertegenwoordiging én de betrokken medewerkers vóór ingebruikname worden geïnformeerd. Dat loopt samen met het advies- en instemmingsrecht uit de WOR.

VANAF 2 DEC 2027

ART. 26 LID 7 · WOR

IN DE PRAKTIJK

Eén plenaire sessie zonder registratie is voor een toezichthouder niet gebeurd. Leg vast wie wanneer welke instructie kreeg. Laat daarnaast de tool zelf de grenzen aangeven, want dat is de instructie die aankomt op het moment dat het uitmaakt.

11

Kun je per interactie zien welk model welke data kreeg, en wat eruit kwam?

Gebruiker, tijdstip, model, versie, meegestuurde gegevens, output en wie die overnam. De AVG vraagt deze verantwoording nu al; vanaf december 2027 staat er ook een bewaarplicht in de verordening.

VANAF 2 DEC 2027 ART. 26 LID 6 · AVG ART. 5

12

Bewaar je die logs lang genoeg, en kun je ze eruit krijgen?

Zes maanden is het minimum uit de verordening, niet het doel: bewaartermijnen in de zorg lopen tot twintig jaar. Ga ook na of je leverancier je logs daadwerkelijk laat exporteren.

VANAF 2 DEC 2027 ART. 26 LID 6 · WGB0

13

Kun je iemand uitleggen welke rol AI speelde in een besluit over hem?

Bij besluiten met hoog-risico-AI heeft de betrokkene recht op een heldere uitleg van de rol van het systeem en de hoofdelementen van het besluit. Die uitleg moet van jou komen, niet van de leverancier.

VANAF 2 DEC 2027 ART. 26 LID 11 · ART. 86

IN DE PRAKTIJK

Logging is niet met terugwerkende kracht toe te voegen: wat niet is vastgelegd, is weg. Zorg dat het spoor ontstaat op het moment van de interactie, en buiten het bereik van degene die hem uitvoert.

14

Is er iemand aangewezen die het systeem daadwerkelijk kan stopzetten?

Menselijk toezicht vraagt om een persoon met de kennis, de tijd, de bevoegdheid én de zekerheid dat afwijken van het AI-advies hem niet wordt aangerekend. Een functieomschrijving zonder mandaat is geen toezicht.

VANAF 2 DEC 2027 ART. 26 LID 1 EN 2

15

Is je DPIA actueel, en weet je dat de grondrechtentoets ook voor jou geldt?

Grootschalige verwerking van gezondheidsgegevens staat op de verplichte DPIA-lijst. De DPIA geldt nu. De grondrechtentoets volgt pas op 2 december 2027, maar zorgaanbieders vallen onder “private partijen die publieke diensten verlenen”, dus die komt op je af zodra één toepassing hoog risico is.

GELDT NU AVG ART. 35 · ART. 27 VANAF DEC 2027

IN DE PRAKTIJK

Bouw de DPIA en de grondrechtentoets als één dossier met kruisverwijzingen, niet als twee losse documenten. En zorg dat afwijkingen, blokkades en piekgebruik ergens zichtbaar worden, zodat ingrijpen niet afhangt van wie het toevallig opmerkt.

Drie aannames die niet standhouden.

■ “Alles is uitgesteld, we hebben tot december 2027.”

De helft klopt, en dat maakt het gevaarlijk. Niet uitgesteld zijn: de **verboden praktijken**, de **AI-geletterdheid** en de **transparantieplichten** sinds augustus 2026. Uitstel geldt alleen voor het hoog-risicoregime.

■ “Wij bouwen zelf geen AI, dus dit geldt niet voor ons.”

Als **gebruiker** heb je eigen verplichtingen: melden dat het AI is, AI-geletterdheid, en straks menselijk toezicht en logbewaring. In de praktijk raakt het dagelijks werk vooral de gebruiker, niet de bouwer.

■ “Onze AI-leverancier is compliant, dus wij zijn het ook.”

Compliance is niet overdraagbaar. Een aanbieder kan zijn deel op orde hebben; jouw plichten blijven staan: je eigen data, je eigen medewerkers, je eigen logboek. En een contract is geen registratie: het bewijs moet uit jouw omgeving komen.

Waar je deze maand mee kunt beginnen.

01

Maak de inventaris af.

Welke toepassingen draaien er, wie is verantwoordelijk, en ben je gebruiker of aanbieder? Zonder dit blijft de rest een aanname.

02

Doe eerst wat nu al geldt.

De verboden, het melden dat iets AI is, en aantoonbare AI-geletterdheid. Dit is het deel dat vandaag al van je gevraagd kan worden, en het is het kleinste deel van het werk.

03

Bouw het spoor vóór december 2027.

Vastleggen, maskeren en begrenzen bij het toegangspunt, niet in werkinstructies. Wie hierop wacht, kan het niet meer met terugwerkende kracht aantonen.

Governance die je laat zien, niet belooft.

De vragen in deze zelfcheck zijn te beantwoorden met een registratie, of met een aanname. Dat verschil is het hele werk.

Beproefd waar data het gevoeligst is.

Numaga is in gebruik bij Ontdek Zorg, een thuiszorgorganisatie in Gelderland, waar bijzondere persoonsgegevens onder de AVG worden verwerkt: beleid en maskering op elke prompt.

numaga.ai/eu-ai-act

Numaga is een beheerd, soeverein AI-platform van Replikate. Single-tenant, Nederlands gehost, ISO 27001-gecertificeerde leverancier.

Praktisch hulpmiddel, geen juridisch advies. Stand 28 augustus 2026, na inwerkingtreding van Verordening (EU) 2026/1744, die de data voor hoog risico verschoof. Artikelverwijzingen naar Verordening (EU) 2024/1689 zijn indicatief; controleer de geconsolideerde tekst voor je eigen situatie. Uitgave van Numaga (Replikate).